

ПРОБЛЕМА ПОБУДОВИ ЕКОНОМІКИ ДОБРОБУТУ В УКРАЇНІ

Здобувши незалежність, Україна також отримала можливість переходу до ринкових відносин і, відповідно, можливість побудови ринкової економіки. Водночас на державу була покладена велика відповідальність, адже з цього моменту вона виступає самостійною одиницею на світовій арені, повинна самостійно приймати рішення та здійснювати всі необхідні дії для забезпечення добробуту українського народу. Однак сьогодні, переглянувши останні 23 роки, коли Україна виступає в ролі незалежної держави, можна сказати, що суттєвих кроків в бік економічного та соціального прогресу зроблено не було. Тому зараз особливо гостро постає питання формування економіки держави, яка б забезпечувала добробут населення. Особливого значення набуває досвід країн світу, які змогли побудувати конкурентоспроможну економічне середовище, маючи при цьому подібне або навіть гірше вихідне становище.

Концепція «Соціальної ринкової економіки» була сформульована Мюллер-Армаком після Другої світової війни в західній політичній науці для того, щоб теоретично осмислити формування «Держави загального добробуту». Зразком успішного втілення побудови моделі соціальної ринкової економіки в життя держави є Федеративна Республіка Німеччина [4, с.85].

Основу концепції соціально-орієнтованої ринкової економіки складає ідея економічного та соціального порядку. Ця ідея ефективно реалізована у концепції В. Ойкена, яку в західній літературі називають «модель чотирикутника Ойкена». В центрі моделі — забезпечення ринкових конкурентних цін. Зasadничі принципи соціально-економічного порядку: стабільна купівельна спроможність грошей, відкриті ринки, забезпечення права на приватну власність, свобода укладання договорів і контрактів, безумовне виконання добровільно взятих на себе зобов'язань, стабільність економічної політики.

Результативні принципи соціально-економічного порядку: ліквідація негативних наслідків функціонування ринку, контроль за діями монополій, пріоритет державної політики, яка протидіє

викривленню ринкових процесів, політика перерозподілу доходів [5, с. 350—354].

Л. Ерхард визначає соціальну ринкову економіку як економічну систему, організовану на основі ринкового саморегулювання, за якою координація дій основних учасників ринку забезпечується шляхом взаємодії на ньому вільних приватних виробників та вільних індивідуальних споживачів. При цьому економіст зазначає, що ані держава, ані приватний бізнес не в змозі мати повний контроль над економікою, а повинні слугувати людям [3, с. 123].

Ситуація в післявоєнній Німеччині була надзвичайно складною: обсяг промислового виробництва в 1946 р. становив 33 % від довоєнного рівня, сільське господарство було відкинуто на 30 років назад, виробництво сталі скоротилося в 7 разів, видобуток вугілля впала більш ніж у 2 рази. Однак до 1953 р. було вдвічі збільшено обсяг виробництва в країні порівняно з 1936 р., що свідчить про ефективність здійснення політики [2]. Ситуація ж в Україні після розпаду СРСР була не такою плачевною, однак і сьогодні ВВП України не досяг рівня 1991 р. [1]. Це ще раз підтверджує доречність використання політики Німеччини.

З досвіду Німеччини можна виокремити наступні рецепти для економіки України. Економічна політика: антимонопольні реформи, забезпечення на ринку «здорової» конкуренції і системи підтримки малих підприємств покладання на підприємства суспільної відповідальності, що стосується соціальних та екологічних норм (відповідне ставлення до працівників, охорона праці, менеджмент природних ресурсів та ін.); модернізація податкової політики для можливості наповнення бюджету не завдаючи шкоди населенню із низькими та середніми доходами; налагодження системи декларування доходів; реформи в банківській сфері щодо забезпечення надійності банків і стабільності грошової одиниці; модернізація технологій на виробництвах, забезпечення привабливого інвестиційного клімату; налагодження зовнішньоекономічних зв'язків і конкурентного потенціалу країни.

Соціальна політика: забезпечення рівних стартових можливостей кожного громадянина, боротьба з корупцією та лобіюванням; удосконалення нормативно-правової бази задля уникнення двоїстого трактування законів; розвиток житлово-будівельної галузі та підтримка сімей; забезпечення соціального страхування кожного громадянина від будь-яких життєвих ризиків; впровадження практики медичного страхування; рівний доступ до освіти, що буде залежати від вмінь та здібностей людини, а не від статків та статусу батьків; забезпечення стабільного права на приватну власність; розвиток на-

уки, зокрема збільшення витрат з державного бюджету на науку та освіту, так як ці сфери — запорука здійснення НТП.

Отож, можна зробити висновок, що для побудови в Україні економіки добробуту є всі необхідні теоретичні та практичні надбання, необхідно лише втілити їх в життя, і економіка України запрацює в «потрібному режимі».

Література

1. Основні показники соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс]: за даними Державної служби статистики. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Berger Helge and Ritschl Albrecht [1995] Germany and the political economy of the Marshall Plan, 1947—52: a revisionist view. In: Eichengreen, Barry, (ed.) Europe's Postwar Recovery. Studies in macroeconomic history. Cambridge University Press, Cambridge, UK. — P. 365.

3. Эрхард Л. Благосостояние для всех [1956] / Пер. с нем. / Авт. предисл. Б.Б. Багаряцкий, В.Г. Гребенников. — М.: Начала-Пресс. — 1991. — С. 678.

4. Новікова О.Ф. Соціальна орієнтація економіки: механізми державного регулювання. Монографія / О.Ф. Новікова, С.М. Гринецька, Л.Л. Шамілова / НАН України Інститут економіки промисловості — Донецьк, 2012. — С. 220.

5. Ойкен В. Основные принципы экономической политики: Пер. с нем. / Общ. ред. Л.И. Цедилина и К. Херрманн-Пилата, вступ. сл. О.Р. Лациса. — М.: «Прогресс», 1995. — С. 448.

Статтю подано до редакції 12.12.13